

सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता आरक्षणाच्या तरतुदीनुसार सरळसेवा भरतीसाठी सुधारित बिंदुनामावली विहित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय क्रमांक : बीसीसी २०१८/प्र.क्र.५८१ ए/२०१८/१६-ब

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई -४०० ०३२.

दिनांक : ०५ डिसेंबर, २०१८.

वाचा:-

१. सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८. महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८.
२. सन २००४ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ८, दिनांक २२ जानेवारी, २००४, महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागासवर्ग यांच्यासाठी आरक्षण) अधिनियम, २००१.
३. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. बीसीसी१०९७/प्र.क्र.२/१७/१६-ब, दि. २९.३.१९९७.

प्रस्तावना :-

उपरोक्त संदर्भाधीन क्रमांक १ येथे नमूद केलेल्या महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम २०१८ (सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्र. ६२) अन्वये "सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग" निर्माण करण्यात आला आहे,

उक्त अधिनियमातील कलम ४ (१) (ख) नुसार सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी १६ टक्के आरक्षण देण्यात आले आहे. त्यास अनुसरून, शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग, क्र.बीसीसी १०९७/प्र.क्र.२/१७/१६-ब, दि. २९.३.१९९७ च्या शासन निर्णयान्वये विहित केलेल्या बिंदुनामावलीमध्ये सरळसेवा भरतीच्या पदांसंदर्भात उक्त अधिनियमातील कलम ७ (१) नुसार सुधारणा करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. याबाबत शासन खालील प्रमाणे आदेश देत आहे.

शासन निर्णय :-

राज्यात सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी भारतीय राज्य घटनेच्या कलम १५(४), १५(५), १६(४) व ४६ नुसार सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग (एसईबीसी) (Socially and Educationally Backward Classes) (SEBC) असा नवीन वर्ग तयार करण्यात आला असून या वर्गात मराठा समाजाचा समावेश करण्यात आला आहे. त्याअनुषंगाने सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग (एसईबीसी.) (Socially and Educationally Backward Classes) (SEBC) वर्गासाठी, राज्याच्या लोकसेवांमधील शासकीय /

निमशासकीय सेवेत सरळसेवा भरतीच्या पदांमध्ये १६ टक्के आरक्षण विहित करण्यात येत आहे. त्यानुसार शासन निर्णय सामान्य प्रशासन विभाग क्र.बीसीसी १०९७/प्र.क्र.२/९७/१६-ब दि.२९.३.१९९७ अन्वये विहित करण्यात आलेली बिंदुनामावली सुधारित करण्यात येत आहे.

२. संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील, अधिनियम प्रसिध्द झाल्याच्या दिनांकापासून, म्हणजेच दि. ३० नोव्हेंबर २०१८ या दिनांकापासून शासकीय / निमशासकीय सेवेतील सरळसेवा भरतीसंदर्भात सोबतच्या परिशिष्ट-अ नुसार विहित करण्यात येत असलेल्या सुधारित बिंदुनामावलीचा अवलंब करण्यात यावा.
३. सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी (एसईबीसी) संदर्भाधीन क्रमांक १ येथील अधिनियमातील कलम ५ अनुसार गुणवत्तेवर नियुक्त झालेल्या सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गातील उमेदवारांची संबंधित वर्गाच्या आरक्षित पदावर गणना करण्यात येऊ नये. त्यांची नियुक्ती संबंधित आरक्षण बिंदुवर दर्शवू नये. त्यांची नोंद खुल्या प्रवर्गातील बिंदुवर दर्शविण्यात यावी.
४. सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी (एसईबीसी) सरळसेवेने भरण्यात येणारी १६ टक्के आरक्षणाची पदे दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१८ पासून भरणे आवश्यक आहे. त्यामुळे संवर्गामध्ये दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१८ रोजी रिक्त असणारी पदे व त्यानंतर सरळसेवेच्या कोटयातील संभाव्य रिक्त होणारी पदे विचारात घेऊन चालू भरती वर्षात तसेच त्यापुढील भरती वर्षाकरिता सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) या वर्गाकरिता आरक्षणाची गणना करतांना, सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-ब व क मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा.
५. संदर्भ क्र. १ येथील सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२ मधील कलम १६ (१) नुसार, या अध्यादेशाच्या प्रारंभापूर्वी म्हणजेच दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ पूर्वीच सरळसेवा भरतीमधील निवड प्रक्रिया सुरु झाली असेल, अशा प्रकरणांना या अध्यादेशाच्या तरतुदी लागू होणार नाहीत. अशा प्रकरणांच्या बाबतीत, सदर अध्यादेशाच्या प्रारंभापूर्वी जे शासकीय आदेश लागू होते आणि आरक्षण अधिनियम, २००१ मधील ज्या तरतुदी लागू होत्या, त्यानुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
६. यापुढे सर्व मंत्रालयीन प्रशासकीय विभागांनी सरळसेवा भरतीसाठी सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ नुसार सुधारित बिंदुनामावलीचा अवलंब करावा. पूर्वीपासून आरक्षण लागू असलेल्या मागासप्रवर्गांचा अनुशेष असल्यास तो सरळसेवा भरतीच्यावेळी विचारात घेण्यात यावा.
७. सदर शासन निर्णय राज्यातील सर्व शासकीय, निमशासकीय कार्यालये, सेवामंडळे, महानगरपालिका, नगरपालिका, शैक्षणिक संस्था, स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महामंडळे,

शासकीय अनुदान प्राप्त संस्था, विद्यापीठे, सहकारी संस्था, शासकीय उपक्रम व शासनाच्या अधिपत्याखालील किंवा शासनाने अनुदान दिलेली मंडळे इत्यादींना लागू राहिल. याबाबत सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना/आस्थापनांना योग्य ते आदेश निर्गमित करावेत.

८. सरळसेवेद्वारे करण्यात येणाऱ्या नियुक्त्यांबाबत, वरील प्रमाणे बिंदुनामावलीचा अवलंब करताना, सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-ब व क मध्ये नमूद करण्यात आलेल्या सूचनांचे पालन करण्यात यावे.

९. हे आदेश दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१८ पासून अंमलात येतील.

१०. सदरहू शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१८१२०५१६१५१७०९०७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

SHIVAJI
RAGHUNATH
DAUND

Digitally signed by SHIVAJI
RAGHUNATH DAUND
DN: CN = SHIVAJI RAGHUNATH
DAUND, C = IN, S =
MAHARASHTRA, O = Personal
Date: 2018.12.05 16:22:04 +05'30'

(शिवाजी दौंड)

सचिव (साविस), महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

- १) राज्यपाल यांचे सचिव,
- २) मुख्यमंत्र्यांचे अपर मुख्य सचिव,
- ३) सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
- ४) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद
- ५) मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा
- ६) सर्व विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य
- ७) मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.
- ८) अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,
- ९) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानसभा)
- १०) प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानपरिषद)
- ११) सर्व विभागीय आयुक्त,
- १२) सर्व जिल्हाधिकारी,
- १३) सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
- १४) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा, मुंबई,
- १५) प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
- १६) प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
- १७) प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद,
- १८) सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,

- १९) सचिव, राज्य निवडणूक आयोग,
- २०) सचिव, राज्य माहिती आयोग,
- २१) महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
- २२) राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
- २३) सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
- २४) सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
- २५) संचालक, समाजकल्याण, पुणे,
- २६) आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,
- २७) संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,
- २८) संचालक, सेवायोजन, मुंबई,
- २९) महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
- ३०) महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
- ३१) अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
- ३२) निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
- ३३) सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
- ३४) सर्व मंत्रालयीन विभाग, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांना सदर शासन निर्णयाची प्रत, त्यांच्या स्तरावरून स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
- ३५) ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन मुंबई
- ३६) सर्व मान्यता प्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य,
- ३७) निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब.

परिशिष्ट - अ
सरळसेवा १०० बिंदुनामावली

बिंदु क्र.	प्रवर्ग	बिंदु क्र.	प्रवर्ग	बिंदु क्र.	प्रवर्ग
१	अनुसूचित जाती	३५	इतर मागास वर्ग	६९	इतर मागास वर्ग
२	अनुसूचित जमाती	३६	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	७०	खुला
३	विमुक्त जाती (अ)	३७	अनुसूचित जाती	७१	अनुसूचित जमाती
४	भटक्या जमाती (ब)	३८	खुला	७२	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग
५	इतर मागास वर्ग	३९	इतर मागास वर्ग	७३	अनुसूचित जाती
६	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	४०	खुला	७४	खुला
७	भटक्या जमाती (क)	४१	विमुक्त जाती (अ)	७५	इतर मागास वर्ग
८	खुला	४२	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	७६	खुला
९	इतर मागास वर्ग	४३	अनुसूचित जाती	७७	भटक्या जमाती (ड)
१०	खुला	४४	खुला	७८	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग
११	भटक्या जमाती (ड)	४५	इतर मागास वर्ग	७९	इतर मागास वर्ग
१२	अनुसूचित जाती	४६	खुला	८०	खुला
१३	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	४७	भटक्या जमाती (ब)	८१	अनुसूचित जाती
१४	खुला	४८	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	८२	खुला
१५	विशेष मागास प्रवर्ग	४९	इतर मागास वर्ग	८३	विमुक्त जाती (अ)
१६	खुला	५०	खुला	८४	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग
१७	इतर मागास वर्ग	५१	अनुसूचित जाती	८५	इतर मागास वर्ग
१८	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	५२	खुला	८६	खुला
१९	इतर मागास वर्ग	५३	अनुसूचित जमाती	८७	विशेष मागास प्रवर्ग
२०	खुला	५४	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	८८	खुला
२१	अनुसूचित जाती	५५	इतर मागास वर्ग	८९	इतर मागास वर्ग
२२	खुला	५६	खुला	९०	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग
२३	अनुसूचित जमाती	५७	भटक्या जमाती (क)	९१	अनुसूचित जाती

२४	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	५८	खुला	९२	खुला
२५	इतर मागास वर्ग	५९	इतर मागास वर्ग	९३	अनुसूचित जमाती
२६	खुला	६०	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	९४	खुला
२७	अनुसूचित जाती	६१	अनुसूचित जाती	९५	इतर मागास वर्ग
२८	खुला	६२	खुला	९६	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग
२९	इतर मागास वर्ग	६३	अनुसूचित जमाती	९७	अनुसूचित जाती
३०	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	६४	खुला	९८	खुला
३१	भटक्या जमाती (क)	६५	इतर मागास वर्ग	९९	भटक्या जमाती (ब)/(क)
३२	खुला	६६	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	१००	खुला
३३	अनुसूचित जमाती	६७	अनुसूचित जाती		
३४	खुला	६८	खुला		

प्रवर्गनिहाय आरक्षित बिंदु

अनुक्रमांक	प्रवर्ग	आरक्षणाची टक्केवारी	बिंदु क्रमांक
१	अनुसूचित जाती	१३%	१, १२, २१, २७, ३७, ४३, ५१, ६१, ६७, ७३, ८१, ९१, ९७
२	अनुसूचित जमाती	७%	२, २३, ३३, ५३, ६३, ७१, ९३
३	विमुक्त जाती (अ)	३%	३, ४१, ८३,
४	भटक्या जमाती (ब)	२.५%	४, ४७
५	भटक्या जमाती (क)	३.५%	७, ३१, ५७, ९९(ब/क)
६	भटक्या जमाती (ड)	२%	११, ७७
७	विशेष मागास प्रवर्ग	२%	१५, ८७
८	इतर मागास प्रवर्ग	१९%	५, ९, १७, १९, २५, २९, ३५, ३९, ४५, ४९, ५५, ५९, ६५, ६९, ७५, ७९, ८५, ८९, ९५
९	सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्ग	१६%	६, १३, १८, २४, ३०, ३६, ४२, ४८, ५४, ६०, ६६, ७२, ७८, ८४, ९०, ९६
११	खुला	३२%	८, १०, १४, १६, २०, २२, २६, २८, ३२, ३४, ३८, ४०, ४४, ४६, ५०, ५२, ५६, ५८, ६२, ६४, ६८, ७०, ७४, ७६, ८०, ८२, ८६, ८८, ९२, ९४, ९८, १००

परिशिष्ट - ब

बिंदुनामावलीचा वापर करण्यासंबंधीच्या सूचना.

- १) सरळसेवा भरतीच्या पदांसंदर्भात सन २०१८चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२ मधील तरतुदीस अनुसरून सुधारित बिंदुनामावली तयार करताना या शासन निर्णयासोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ नुसार विहित केलेली १०० बिंदुनामावली वापरण्यात यावी.
- २) बिंदुनामावलीचा वापर करताना सेवा प्रवेश नियमातील तरतुदीनुसार संवर्गाच्या एकूण मंजूर पदसंख्येपैकी सरळसेवा कोट्यातील पदांची संख्या निश्चित करण्यात यावी.
- ३) दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी भरती प्रक्रिया सुरु न झालेल्या संवर्ग निहाय सरळसेवेच्या रिक्त पदांची संख्या निश्चित करावी.
- ४) भरती वर्ष-१ (दि. ०१ डिसेंबर, २०१८ ते दि. ३१ डिसेंबर, २०१९) या भरतीवर्षातील सरळसेवेच्या संभाव्य रिक्त पदांची संख्या निश्चित करावी.
 - अ) वरील प्रमाणे अ.क्र.२,३,४ नुसार एकूण प्रवर्ग निहाय सरळसेवेच्या रिक्त होणा-या पदांची खालील प्रमाणे आरक्षण निश्चिती करावी. ही आरक्षण निश्चित करताना दि. ३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी संवर्गातील सरळसेवा कोट्यातील एकूण मंजूर पदसंख्येला (अ.जा.-१३%, अ.ज.७%, विजा-अ ३%, भ.ज.(ब)-२.५%, भ.ज.(क)-३.५%, भ.ज.(ड)-२%, विमाप्र-२% व इमाव-१९%) एकूण ५२ टक्के आरक्षण विचारात घेऊन आरक्षित पदांची गणना करावी.

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	खुला ४८%	एकूण १००%
१	मंजूर पदे										
२	भरलेली पदे										
३	दि.३०.११.२०१८ रोजीची रिक्त पदे										
४.	दि.०१.१२.२०१८ ते ३१.१२.२०१९ या कालावधीतील संभाव्य रिक्त पदे										
५.	एकूण रिक्त पदे										

- आ) दि.३० नोव्हेंबर, २०१८ रोजी वरील आरक्षणानुसार प्रवर्ग निहाय मागास प्रवर्गाची व खुल्या प्रवर्गाची किती पदे कार्यरत आहेत, याची गणना करावी.
- इ) दि. ३१ डिसेंबर, २०१९ पर्यंत संभाव्य रिक्त होणा-या पदांची संख्या विचारात घेऊन त्यावर नव्याने आरक्षण लागू केलेल्या सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गासाठी १६% आरक्षणाची गणना करावी.

परिशिष्ट-क

उदा. एखाद्या संवर्गात मंजूर पदसंख्या १०० आहे. दि.३० नोव्हेंबर, २०१८ पर्यंत या संवर्गात ६७ पदे कार्यरत असून ३३ पदे रिक्त आहेत, असे गृहित धरल्यास त्या संवर्गाचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालील प्रमाणे राहिल-

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	खुला ४८%	एकूण १००%
१	मंजूर पदे	१३	७	३	३	३	२	२	१९	४८	१००
२	भरलेली पदे	१०	५	२	१	२	१	१	१५	३०	६७
३	दि.३०.११.२०१८ रोजी रिक्त पदे	३	२	१	२	१	१	१	४	१८	३३
४	दि.०१.१२.२०१८ ते दि. ३१.१२.२०१८ या कालावधीतील संभाव्य रिक्त पदे	१	१	०	०	०	०	०	२	३	७
५	दि.०१.०१.२०१९ ते ३१.१२.२०१९ या कालावधीतील संभाव्य रिक्त पदे	०	१	१	०	०	०	०	१	५	८
६	एकूण रिक्त पदे	४	४	२	२	१	१	१	७	२६	४८

वरिल उदाहरणात खुल्या प्रवर्गात २६ पदे रिक्त आहेत. त्यावरून एसईबीसी वर्गाकरीता १६ टक्के आरक्षणानुसार पदे निश्चित करताना खाली दिलेल्या उदाहरणानुसार कार्यवाही करावी.

भरती वर्ष-१

(दि.१.१२.२०१८ ते दि.३१.१२.२०१९)

खुल्या प्रवर्गातील रिक्त पदे	एसईबीसी करिता खुल्या प्रवर्गातील रिक्त पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
२६	४.१६ पुर्णाकात ४ पदे	३

पहिल्या भरती वर्षात एसईबीसी करिता ४ पदे उपलब्ध होतील.

भरती वर्ष-२

(दि.१.०१.२०२० ते दि.३१.१२.२०२०)

खुल्या प्रवर्गातील मागील वर्षातील रिक्त पदे + चालू भरती वर्षातील रिक्त पदे	एसईबीसी करिता खुल्या प्रवर्गातील रिक्त पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	चालू भरती वर्षात एसईबीसी वर्गासाठी उपलब्ध पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
१	२	३	४
$२६ + २० = ४६$	४६ पदांच्या १६ टक्के = ७.३६ पुर्णाकात ७ पदे	स्तंभ २ प्रमाणे उपलब्ध पदे - मागील वर्षातील एसईबीसी ची कार्यरत पदे $७ - ३ = ४$	३

दुस-या भरती वर्षात एसईबीसी करिता ४ पदे उपलब्ध होतील.

भरती वर्ष-३

(दि.१.१.२०२१ ते दि.३१.१२.२०२१)

खुल्या प्रवर्गातील मागील दोन वर्षातील रिक्त पदे + चालू भरती वर्षातील रिक्त पदे	एसईबीसी करिता खुल्या प्रवर्गातील रिक्त पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	चालू भरती वर्षात एसईबीसी वर्गासाठी उपलब्ध पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
१	२	३	४
$२६ + २० + ३२ = ७८$	७८ पदांच्या १६ टक्के = १२.४८ पुर्णाकात १२ पदे	स्तंभ २ प्रमाणे उपलब्ध पदे - मागील दोन वर्षातील एसईबीसी ची कार्यरत पदे (१ ल्या भरती वर्षातील + २ -या भरती वर्षातील कार्यरत पदे) $१२ - ६ = ६$	६

तिस-या भरती वर्षात एसईबीसी करिता ६ पदे उपलब्ध होतील.

भरती वर्ष-४

(दि.१.१.२०२२ ते दि.३१.१२.२०२२)

खुल्या प्रवर्गातील मागील तीन वर्षातील रिक्त पदे + चालू भरती वर्षातील रिक्त पदे	एसईबीसी करिता खुल्या प्रवर्गातील रिक्त पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	चालू भरती वर्षात एसईबीसी वर्गासाठी उपलब्ध पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
१	२	३	४
२६ + २० + ३२ + २२ = १००	१०० पदांच्या १६ टक्के = १६	स्तंभ २ प्रमाणे उपलब्ध पदे - मागील तीन वर्षातील एसईबीसीची कार्यरत पदे (१ ल्या + २ -या + ३ - या भरती वर्षातील कार्यरत पदे) १६-१२ = ४	

चौथ्या भरती वर्षात एसईबीसी करिता ४ पदे उपलब्ध होतील.

वरीलप्रमाणे आरक्षण गणनेची कार्यवाही जोपर्यंत सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास वर्गाकरिता (एसईबीसी) अनुज्ञेय १६ टक्के आरक्षणानुसार पर्याप्त आरक्षित पदे उपलब्ध होत नाहीत, तोपर्यंत चालू ठेवावी.

- ५) वरीलप्रमाणे आरक्षण गणनेची कार्यवाही जोपर्यंत सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गासाठी अनुज्ञेय १६ टक्के आरक्षणानुसार पर्याप्त आरक्षित पदे उपलब्ध होत नाहीत, तोपर्यंत चालू ठेवावीत. सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गासाठी १६ टक्के आरक्षणानुसार पर्याप्त आरक्षित पदे उपलब्ध झाल्यानंतर मात्र प्रत्येक प्रवर्गनिहाय अनुज्ञेय टक्केवारीनुसार त्या-त्या प्रवर्गाची पदे भरण्यात यावीत.
- ६) पद भरती केलेल्या सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गातील उमेदवारांची बिंदुनामावलीत बिंदु क्रमांक ६ पासून नोंद प्रारंभ करून यानुसार त्यापुढे सदर वर्गासाठीच्या बिंदुंवर नोंद करावी.
- ७) सुधारित बिंदुनामावली तयार करताना सध्या असलेली संवर्गातील सरळसेवा कोट्यातील पदसंख्या लक्षात घेऊन आरक्षण बिंदु निश्चित करण्यात यावेत. भविष्यात संवर्ग संख्येत वाढ झाल्यास, अथवा घट झाल्यास, संबंधित वर्षाची बिंदुनामावली तयार करताना सरळसेवा कोट्यातील पदसंख्येनुसार आरक्षित बिंदुंची संख्या त्या प्रमाणात जास्त अथवा कमी करण्यात यावी.
- ८) सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी, त्यांच्या अधिनस्त सर्व आस्थापनांना वरील विविध संवर्गांच्या बाबतीत यानुसार योग्य ती कार्यवाही तातडीने करण्याच्या सूचना द्याव्यात. प्रत्येक संवर्गाबाबत वरील मार्गदर्शक सूचनांनुसार केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घ्यावा व योग्य त्या प्रकारे कार्यवाही करण्यात आलेली आहे याची खातरजमा करण्यात यावी.
- ९) सध्या आरक्षणासंदर्भात अस्तित्वात असलेले विविध शासन आदेश वरीलप्रमाणे सुधारण्यात आले असल्याचे गृहित धरण्यात यावे.

सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता आरक्षणाच्या तरतुदीनुसार सरळसेवा भरतीसाठी सुधारित बिंदुनामावली विहित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सामान्य प्रशासन विभाग

शासन शुध्दीपत्रक क्रमांक बीसीसी २०१८/प्र.क्र.५८१ ए/२०१८/१६-ब

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : १९ डिसेंबर, २०१८.

वाचा:-

१. सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८. महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८.
२. महाराष्ट्र राज्य लोकसेवा (अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, निरधिसूचित जमाती (विमुक्त जाती), भटक्या जमाती, विशेष मागास प्रवर्ग आणि इतर मागासवर्ग यांच्यासाठी आरक्षण) अधिनियम, २००१.
३. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. बीसीसी१०९७/प्र.क्र.२/९७/१६-ब, दि. २९.३.१९९७.
४. शासन निर्णय, सामान्य प्रशासन विभाग क्र. बीसीसी २०१८/प्र.क्र.५८१ ए/२०१८/१६-ब, दि.५.१२.२०१८

शासन शुध्दीपत्रक:-

सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८. महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८ अनुसार सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास वर्गासाठी मंजूर संवर्ग संख्येच्या सरळसेवेच्या कोट्यातील भरण्यात येणारी १६ टक्के आरक्षणाची पदे दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१८ पासून भरणे आवश्यक आहे. त्यामुळे संवर्गामध्ये दिनांक ३० नोव्हेंबर २०१८ रोजी भरावयाची पदे व त्यानंतर मंजूर पदसंख्येच्या सरळसेवेच्या कोट्यातील संभाव्य भरावयाची पदे विचारात घेऊन चालू भरती वर्षात तसेच त्यापुढील भरती वर्षाकरिता सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) या वर्गाकरिता आरक्षणाची गणना करतांना, संदर्भाधिन क्र. ४ येथील शासन निर्णय दि.५.१२.२०१८ सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-ब व परिशिष्ट क मध्ये नमूद केलेल्या कार्यपध्दतीचा अवलंब करण्यात यावा, असे निर्देशित केले आहे.

२. उक्त अधिनियमाची अंमलबजावणीसाठी स्पष्टता आणण्याकरिता उपरोक्त संदर्भाधीन क्रमांक ४ येथे नमूद केलेल्या शासन निर्णयामधील परिशिष्ट क निरसित करण्यात येत असून त्याऐवजी परिशिष्ट क यासोबत जोडल्या प्रमाणे वाचण्यात यावे.

३. भरती प्रक्रिया राबवितांना सुधारित परिशिष्ट क प्रमाणे कार्यपद्धतीनुसार कार्यवाही करण्यात यावी.
४. सदर शासन शुध्दीपत्रक राज्यातील सर्व शासकीय, निमशासकीय कार्यालये, सेवामंडळे, महानगरपालिका, नगरपालिका, शैक्षणिक संस्था, स्थानिक स्वराज्य संस्था, जिल्हा परिषदा, महामंडळे, शासकीय अनुदान प्राप्त संस्था, विद्यापीठे, सहकारी संस्था, शासकीय उपक्रम व शासनाच्या अधिपत्याखालील किंवा शासनाने अनुदान दिलेली मंडळे इत्यादींना लागू राहिल. याबाबत सर्व प्रशासकीय विभागांनी त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना/आस्थापनांना सदर शुध्दीपत्रक तातडीने निदर्शनास आणण्याच्या दृष्टीने योग्य ते आदेश निर्गमित करावेत.
५. सदरहू शासन शुध्दीपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध असून त्याचा संगणक सांकेतांक क्रमांक २०१८१२१९१७३२५४७००७ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,
SHIVAJI
RAGHUNATH
DAUND

Digitally signed by SHIVAJI RAGHUNATH DAUND
DN: c=IN, o=Parmanik,
2.5.4.20=ca97f020e4e543e3a796e1805a4c38f72f1
7119e4e2358e3d136e4ba, postalCode=400003,
serialNumber=DIGITAL
serialNumber=0209964e8091e000956996e220221982
c0936c2134b3ac3d9582897a, cn=SHIVAJI RAGHUNATH
DAUND
Date: 2018.12.18 17:41:23 +05'30'

(शिवाजी दौंड)

सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

१. राज्यपाल यांचे सचिव,
२. मुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
३. उपमुख्यमंत्र्यांचे प्रधान सचिव,
४. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा
७. सर्व विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य
८. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य.
९. अपर मुख्य सचिव/प्रधान सचिव/सचिव, सर्व मंत्रालयीन विभाग,
१०. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानसभा)
११. प्रधान सचिव, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय(विधानपरिषद)
१२. सर्व विभागीय आयुक्त,
१३. सर्व जिल्हाधिकारी,
१४. सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
१५. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, मुळ शाखा, मुंबई,
१६. प्रबंधक, उच्च न्यायालय, अपील शाखा, मुंबई,
१७. प्रबंधक, लोकायुक्त आणि उपलोकायुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई,
१८. प्रबंधक, महाराष्ट्र प्रशासकीय न्यायाधिकरण, मुंबई, नागपूर, औरंगाबाद,

१९. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई,
२०. सचिव, राज्य निवडणूक आयोग,
२१. सचिव, राज्य माहिती आयोग,
२२. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई,
२३. राज्यातील सर्व महामंडळे आणि उपक्रम यांचे व्यवस्थापकीय संचालक,
२४. सर्व महानगरपालिकांचे आयुक्त,
२५. सर्व मुख्याधिकारी, नगरपरिषदा/नगरपालिका,
२६. संचालक, समाजकल्याण, पुणे,
२७. आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक,
२८. संचालक, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे,
२९. संचालक, सेवायोजन, मुंबई,
३०. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/नागपूर,
३१. महालेखापाल, महाराष्ट्र १/२ (लेखा परीक्षा), मुंबई/नागपूर,
३२. अधिदान व लेखा अधिकारी, मुंबई,
३३. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई,
३४. सर्व मंत्रालयीन विभागांच्या अधिपत्याखालील विभाग प्रमुख व कार्यालय प्रमुख,
३५. सर्व मंत्रालयीन विभाग, त्यांना विनंती करण्यात येते की, त्यांच्या अधिपत्याखालील सर्व विभाग प्रमुख/ कार्यालय प्रमुख यांना सदर शासन निर्णयाची प्रत, त्यांच्या स्तरावरून स्वतंत्रपणे पाठवून कार्यवाही करण्याच्या सूचना देण्यात याव्यात.
३६. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन मुंबई
३७. सर्व मान्यता प्राप्त राजकीय पक्षांची मध्यवर्ती कार्यालये, महाराष्ट्र राज्य,
३८. निवड नस्ती, कार्यासन १६-ब.

परिशिष्ट-क

उदा. एखाद्या संवर्गात सरळेसेवेच्या कोट्यातील मंजूर पदसंख्या १५० आहे. दि.३० नोव्हेंबर, २०१८ पर्यंत या संवर्गात ९७ पदे कार्यरत असून ५३ पदे भरण्यासाठी उपलब्ध आहेत, असे गृहित धरल्यास त्या संवर्गाचा प्रवर्गनिहाय तपशील खालील प्रमाणे राहिल-

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	खुला/ अराखीव ४८%	एकूण १००%
१	मंजूर पदे	२०	११	४	४	५	३	३	२८	७२	१५०
२	भरलेली पदे	१०	६	२	३	३	२	१	१५	५५	९७
३	दि.३०.११.२०१८ रोजी भरावयाची पदे	१०	५	२	१	२	१	२	१३	१७	५३
४	दि.०१.१२.२०१८ ते दि. ३१.१२.२०१९ या कालावधीतील संभाव्य भरावयाची पदे	५	२	१	०	०	०	१	१०	१०	२९
५	एकूण भरावयाची पदे	१५	७	३	१	२	१	३	२३	२७	८२

वरिल उदाहरणात एकूण ८२ पदे भरण्यासाठी उपलब्ध आहेत.त्यावरून एसईबीसी वर्गाकरिता १६ टक्के

पहिल्या भरती वर्षात एकूण भरावयाची पदे	एसईबीसी करिता पहिल्या वर्षात एकूण भरावयाच्या पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
८२	१३.१२ पुर्णाकात १३ पदे	१३

आरक्षणानुसार पदे निश्चित करताना खाली दिलेल्या उदाहरणानुसार कार्यवाही करावी.

भरती वर्ष-१

(दि.१.१२.२०१८ ते दि.३१.१२.२०१९)

पहिल्या भरती वर्षात एसईबीसी करिता १३ पदे उपलब्ध होतील

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	एसईबीसी १६%	अराखीव ३२%	एकूण १००%
१	एकूण भरावयाची पदे	१५	७	३	१	२	१	३	२३	१३	१४	८२

भरती वर्ष-२

(दि.१.०१.२०२० ते दि.३१.१२.२०२०)

दुस-या भरती वर्षात भरण्यासाठी ४५ पदे उपलब्ध असल्यास एसईबीसी वर्गाच्या आरक्षणाची गणना खालीलप्रमाणे करावी-

पहिल्या भरती वर्षातील एकूण भरती केलेली पदे + दुस-या भरती वर्षातील भरावयाची पदे	एसईबीसी करिता एकूण भरती करावयाच्या पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	दुस-या भरती वर्षात एसईबीसी वर्गासाठी उपलब्ध पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
१	२	३	४
८२+४५=१२७	१२७ रिक्त पदांच्या १६ टक्के= २०.३२ पुर्णाकात २० पदे	स्तंभ २ प्रमाणे उपलब्ध पदे - पहिल्या भरती वर्षात भरलेली व कार्यरत एसईबीसीची पदे २०-१३=७	७

दुस-या भरती वर्षात एसईबीसी करिता ७ पदे उपलब्ध होतील.

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	एसईबीसी १६%	अराखीव ३२%	एकूण १००%
१	पहिल्या भरती वर्षात भरलेली पदे	१५	७	३	१	२	१	३	२३	१३	१४	८२
२	दुस-या भरती वर्षात भरावयाची पदे	१०	५	१	०	१	०	२	१५	७	४	४५
३	एकूण	२५	१२	४	१	३	१	५	३८	२०	१८	१२७

भरती वर्ष-३

(दि.१.१.२०२१ ते दि.३१.१२.२०२१)

तिस-या भरती वर्षात भरण्यासाठी २३ पदे उपलब्ध असल्यास एसईबीसी वर्गाच्या आरक्षणाची गणना खालीलप्रमाणे करावी-

पहिल्या व दुस-या भरती वर्षातील एकूण भरती करावयाची पदे + तिस-या भरती वर्षातील रिक्त पदे	एसईबीसी करिता एकूण भरती करावयाच्या पदांच्या १६ टक्केनुसार येणारी पदे	तिस-या भरती वर्षात एसईबीसी वर्गासाठी उपलब्ध पदे	भरती प्रक्रियेअंती एसईबीसी वर्गाची प्रत्यक्ष भरलेली व कार्यरत पदे
१	२	३	४
८२+४५+२३=१५०	१५० पदांच्या १६ टक्के= २४ पदे	स्तंभ २ प्रमाणे उपलब्ध पदे - मागील दोन वर्षातील एसईबीसी ची कार्यरत पदे (१ ल्या भरती वर्षातील + २ -या भरती वर्षातील कार्यरत पदे) २४-२० =४	४

तिस-या भरती वर्षाअखेर एसईबीसी करिता २४ पदे उपलब्ध होतील.

अ क्र	तपशील	अ.जा. १३%	अ.ज. ७%	वि.जा.अ ३%	भ.ज.ब २.५%	भ.ज.क ३.५%	भ.ज.ड २%	वि.मा.प्र. २%	इ.मा.व. १९%	एसईबीसी १६%	अराखीव ३२%	एकूण १००%
१	पहिल्या भरती वर्षात भरलेली पदे	१५	७	३	१	२	१	३	२३	१३	१४	८२
२	दुस-या भरती वर्षात भरलेली पदे	१०	५	१	०	१	०	२	१५	७	४	४५
३	तिस-या भरती वर्षात भरावयाची पदे	२	२	१	१	०	०	१	२	४	१०	२३
३	एकूण	२७	१४	५	२	३	१	६	४०	२४	२८	१५०

वरिलप्रमाणे आरक्षण गणनेची कार्यवाही जोपर्यंत सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागास वर्गाकरीता (एसईबीसी) सन २०१८ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६२, दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८, महाराष्ट्र राज्य सामाजिक आणि शैक्षणिक मागास (एसईबीसी) वर्गाकरिता (राज्यातील शैक्षणिक संस्थांमधील जागांच्या प्रवेशाचे आणि राज्याच्या नियंत्रणाखालील लोकसेवांमधील नियुक्त्यांचे किंवा पदांचे) आरक्षण अधिनियम, २०१८ च्या कलम ४(१) (ख) अनुसार संवर्गातील मंजूर पदसंख्येच्या

सरळसेवेच्या कोट्याच्या १६ टक्के आरक्षणानुसार पुर्ण आरक्षित पदे उपलब्ध होत नाहीत,तोपर्यंत चालू ठेवावी. सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गासाठी १६ टक्के आरक्षणानुसार पुर्ण आरक्षित पदे उपलब्ध झाल्यानंतर मात्र प्रत्येक प्रवर्गनिहाय अनुज्ञेय टक्केवारीनुसार त्या-त्या प्रवर्गाची पदे भरण्यात यावीत.

१) वरिलप्रमाणे एसईबीसी वर्गाच्या आरक्षणाची गणना करतेवेळेस उर्वरित मागास प्रवर्गाच्या (अजा,अज,विजा-भज,विमाप्र व इमाव) आरक्षणास बाधा न आणता करावी.

२) पद भरती केलेल्या सामाजिक आणि शैक्षणिकदृष्ट्या मागास (एसईबीसी) वर्गातील उमेदवारांची बिंदुनामावलीत बिंदु क्रमांक ६ पासून नोंद प्रारंभ करून यानुसार त्यापुढे सदर वर्गासाठीच्या बिंदुंवर नोंद करावी.

३) सुधारित बिंदुनामावली तयार करताना सध्या असलेली संवर्गातील मंजूर पदसंख्येच्या सरळसेवा कोट्यातील पदसंख्या लक्षात घेऊन आरक्षण बिंदु निश्चित करण्यात यावेत. भविष्यात संवर्ग संख्येत वाढ झाल्यास, अथवा घट झाल्यास, संबंधित वर्षाची बिंदुनामावली तयार करताना सरळसेवा कोट्यातील पदसंख्येनुसार आरक्षित बिंदुंची संख्या त्या प्रमाणात जास्त अथवा कमी करण्यात यावी.

४) सर्व मंत्रालयीन विभाग प्रमुखांनी, त्यांच्या अधिनस्त सर्व आस्थापनांना वरील विविध संवर्गाच्या बाबतीत यानुसार योग्य ती कार्यवाही तातडीने करण्याच्या सूचना द्याव्यात. प्रत्येक संवर्गाबाबत वरील मार्गदर्शक सूचनांनुसार केलेल्या कार्यवाहीचा आढावा घ्यावा व योग्य त्या प्रकारे कार्यवाही करण्यात आलेली आहे याची खातरजमा करण्यात यावी.

५) सध्या आरक्षणासंदर्भात अस्तित्वात असलेले विविध शासन आदेश वरीलप्रमाणे सुधारण्यात आले असल्याचे गृहित धरण्यात यावे.
